

valstva, kakor na pr. listne ušice, gosenice hroščki, itd. Za pokončevanje gliv in rasnih škodljivih mrčesov imamo razna sredstva; ena hvalijo proti tej bolezni, druga proti drugi. So pa tudi sredstva, katera proti več boleznim, provzročnim po glivah i. t. d., pomagajo. Z današnjim člankom pa hočemo naše bralce opozoriti na kemijski proizvod, ki je zdravilo proti večini gori napominanih bolezni in katerega močno hvalijo. To sredstvo je dunajski kreolin, o katerem pa še toliko rajši pišemo, ker ga je iznašel in ga izdeluje naš rojak gosp. kemik Fr. Zmerzlikar v Deutsch-Wagramu na Dolenjem-Avstrijskem.

Dunajski kreolin pomešan z vodo, imenovana kreolinova voda, ali pa v obliki mazila, mila itd., je nekako splošno sredstvo proti mnogim boleznim, in zato ga toplo priporočamo vsaki hiši.

Ako pomešaš na en liter vode 10 do 20 kapljic kreolina, dobiš kreolinovo vodo, ki je za zdravljenje ran, prisadov, gnojnin itd., t. j. povsod tam, koder drugače rabijo vodo, jesih, arniko, led itd. Ta voda je tudi proti raznim kožnim boleznim ter prepreči, da ne izpadajo lasje pomaga proti potenju nog, razpokanju kože vsled mraza, služi za izpiranje ust itd. ter prepreči zlasti obolenje za kužnimi boleznimi.

V kmetijstvu je pa kreolin posebno velike važnosti, ker moremo z njim preprečiti marsikatero nesrečo, zlasti pri domači živini.

Če primešaš enemu litru vode 2 do 3 navadne žlice kreolina, dobiš vodo, ki gotovo prepreči ali pa ozdravi kužno bolezen v gobci in na parkljih. Gospod Zmerzlikar je izumil pripravo, katero kaže podoba 1. in ki služi za izpiranje živalskega gobca ob gori omenjeni bolezni in tudi ob drugih. Podoba 2. kaže, kako se s tako pripravo in s kreolinovo vodo izpira živini gobec in nosnice.

Kreolin služi nadalje proti perečemu ognju pri prasičih, proti vraničnemu prisadu, proti garjam in grintam na živini.

Kreolinova voda pomori in prežene razne mrčese, kakor uši, klope, krpele, muhe, in živali, umivane s kreolinovo vodo so varne muh, komarjev, brencljev, uši, bolh i. t. d.

Razen navedene porabe je še mnogo drugih koristi, in mi toplo priporočamo, da si naši gospodarji naroče kreolina, s katerim ob enem dobe obširen navod, kako je rabiti kreolin proti raznim boleznim. Naslov je: Franz Zmerzlikar in Deutsch-Wagram bei Wien.

Poučni in zabavni del.

Lov na lokomotivo.

(Povest iz ameriškega življenja.)

Na svojem potovanji po zedinjenih državah severne Ameriki spoznal sem starega strojevodjo, ki je vedel povedati mnogo zanimivega iz svojega burnega življenja.

Eno njegovih najzanimivejših dogodbeb prijavim tu po njegovih lastnih besedah. Dogodjaj mi je nekako tako le popisal:

V mnogih državah rabijo kaznjence tudi zunaj kaznilnic na pr. pri kopanju kanalov, pri zgradbi železnic i. t. d., seveda vselej pod nadzorstvom oboroženih paznikov, ki naj preprečijo beg. Posreči se pa vendar le posameznikom pobegniti.

Jaz sem služboval pri neki železniški družbi v zahodni Karolini, katere proga je bila med najtežavnejšimi in najnevarnejšimi, kar jih je bilo. Ta proga je šla ob bregu, in železniški tir se je vil v rajdah navzgor s prav kratkimi ovinki. Gradba železnice je delala inženjerjem mnogo preglavic, a vse so čudovito premagali z svojo bistrumnostjo.

Le na enem mestu bil je veden boj človeške sile z učinki narave. To mesto je bilo blizu vrha, vedno so ga morali nadzorovati, kar je stalo veliko denarja. Pečini na obeh straneh prekopa sta se neprenehoma drobili in zlasti po vsakem dežji je bila proga skoraj vedno zasuta. Bilo je sicer tam nastavljenih zadosti stražnikov, a včasih je moral priti posebni vlak, ki je odpeljal nakopičeni gramoz. To je bil tako zvani „gramozni vlak“. Vlak je pripeljal saboj kaznjence, ki so gramoz nakladali in pa paznike.

Nekega jutra stal sem s svojo lokomotivo na stranskem tiru tega nevarnega mesta. Moja lokomotiva je bila namenjena za „predprego“, kajti blizu vrha je bila proga tako strma, da ena lokomotiva ni mogla zmagavati peze. Na drugem stranskem tiru stal je pa „gramozni vlak“. Kaznjenci so nakladali, pazniki se so pa brezskrbno pomenkovali, vsaj se ni bilo bati, da bi kdo pobegnil, kajti na obeh straneh se so dvigale strme pečine, ki se so vže same od sebe drobile. Niti mačka bi tu gori ne plezala!

Vozovi gramoznega vlaka so bili naloženi. Njegova lokomotiva stala je nepriklopnjena nekoliko v stran; njen strojevodja pripravil je bil vže vse za odhod in s posodo v roki, v kateri je olje za mazati, pregledal je še enkrat osi in kolesa. Na to se približa vodji vlaka in v tistem hipu zagledam jaz, ki sem stal na svoji tudi za odhod pripravljeni lokomotivi, kako eden izmed kaznjencev odloži lopato, kakor blisek hitro skoči na lokomotivo gramozovega vlaka, zasučé vzvod — in lokomotiva se premika!

Prepozno sem zakričal. — Sicer so pazniki precej streljali za ubeglim, a nihče ga ni zadel. Blizu stoječi železniški uradnik, mimo katerega je lokomotiva šla še počasi, skuša skočiti na stroj, a kaznjenec nameri mu z lopato za premog in uradnik prestrašen odskoči. Ubegli kaznjenec imel je prosti tir.

In pol ure pred nami, navzdol, prihaja osebni vlak, tisti, kateremu naj jaz pomagam navzgor!

Hitro se odločim in zakličem: „Jaz grem za njim! Preložite premembo! Hitro, hitro!“ Paznik premembe uboga, moj kurjač in en paznik skočita k meni na stroj in kmalu drčimo navzdol s strašansko hitrostjo.

Sedaj še le premišljuje, kaj sem bil naredil in kaj naj storim. Jaz vprašam paznika: „Ali je lopov izučen strojevodja?“

„Kolikor jaz vem, ne.“

„Potem je gotovo le pri mojem tovarišu videl, kako je sukati vzvod, da pritisne sopar. Težko da bi znal ustaviti stroj. On si skoraj gotovo misli, da se bo lokomotiva polagoma sama ustavila.“

„Oho“, smijal se je paznik, „to pa prekriža njegov račun. Čudil se bode, ko bo šel stroj počasnejši, za saboj bo pa zagledal svoje preganjalce. Hvalevredno je od vas, strojevodja, da ste precej mislili na lov ubežnika.“

Jaz vržem dogorelo smodko od sebe ter resno rečem: Če ubežnik uide ali ne, to mi je vse eno. Pri meni se gre zato, da rešim 200 ljudem življenje. Ako se zadene težka lokomotiva gramoznega vlaka na tej nevarni brežini ob osebni vlak, po tem ne ostane nobena kost cela.“

„In kaj naj torej storimo? vpraša preplašen paznik.

„Tega še sam ne vem. Če ni drugače, zaletim se s svojo lokomotivo v pred nam bežečo in zdrobim vse v kose; potem bode gori prihajoči vlak vže zapazil oviro in bode pravočasno ustavil.“

„Pri tem smo pa tudi mi zgubljeni?“

„Da.“

Moj kurjač Bil, priden dečko z osemnajstimi leti, poda mi roko ter pravi: „Prav tako, jaz bodem poleg.“ Paznik postal je blede kakor mrtvec.

„Pustite me, da se rešim!“ ječi.

„Ni mogoče. Ako počasnejši vozim, ne doidem one lokomotive.“

In pri tem drvimo kakor blisk naprej, čez ovinke mimo propadov s polno parovo silo. Bila je to nora vožnja, še danes me preletava mraz, če mislim nanjo.

Ped za pedjo se bližamo sprednji lokomotivi, ki je bila, ker namenjena za tovarne vlake, težja od moje.

In sedaj končno, ko smo bili še kakih petdeset korakov za njo, obrnem se k pazniku: „Bodite pripravljeni za strel in zakličite ubežniku, da naj ustavi, če ne ustrelite.“

Moj poziv je bil brezuspešen, paznik je ležal trepajoč na premogu in ni bil v stanju besede izustiti. Vzamem puško in jo dam Bilu.

„Tako, zakličite na lopova, da naj vzvod nazaj zasuče, drugače ga ustreliš.“

Bil skoči na hodnik pred stroj, ki drži okoli lokomotive. Klicanje je pa bilo brezuspešno; pri strašni hitrosti zadušil je ropot vsak človeški glas. Sedaj se ubegli obrne in nas zagleda. Ko vidi namerjeno puško v rokah kurjača, ustraši se ter skoči obupan raz lokomotive v grmovje. Zgubljen je moral biti, kajti grmovje je rastlo na kraju grozovitega prepada.

Bil se vrne k meni nazaj: „Kaj pa sedaj?“

Zdrknili smo ravno čez ovinek, ki nam je dopuščal prosti razgled čez progo pod nami. Videli sem

pri osebni vlak, še precej oddaljen, a bil je vendar že skrajni čas.

„Skusil bodem skočiti z našega stroja na onega. Ako se ponesrečim, potem veš kaj imaš storiti Bil!“

Razumela se sva. Bil je sicer vaju stroju a dal sem mu vendar kratek navod, potem se pa podam spredej. Oba stroja vozila sta skoraj enako hitro. Sedaj je bil tender sprednjega stroja le še nekaj čevljev pred mano, vedno manjši je prostor — jaz skočim.

Za las je manjkalo, da se nisem ponesrečil; le z eno roko sem se mogel s prva prijeti, pa držal sem krčevito in slednjič dospem na stroj. V istem hipu je Bil pričel ustavljanje, zavoro je nategnil in odprl peskov zaboj. Precej na to storim tudi jaz enako. Lokomotivi stojite.

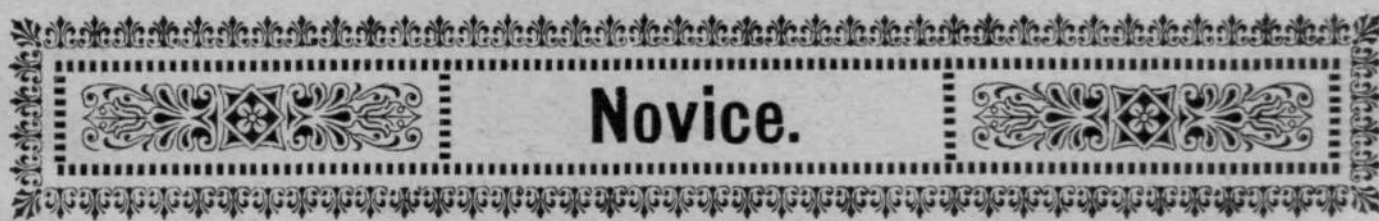
Sedaj se zavije okol bližnjega ovinka osebni vlak, počasi sopiha na vzgor. Da bi naši lokomotivi še vozili, sedaj bi bil sunek neizogiben.

Truplo kaznjence so najdlji popolnoma razbito v prepadu; le na pisani jetniški obleki so je spoznali, tako strašno je bilo razbito.

Poučni in zabavni drobiž.

Kaj naredijo v Ameriki iz starih čevljev? Znano je, da je sedajna obrt v stanu, vsako reč podelati v kaj koristnega. Iz cunj delajo papir, iz volnenih odpadkov in starih volnenih nogavic delajo umetnalno volno, i. t. d. Kaj se pa naredi iz starih čevljev in škorn? Amerikanec ti more to razodeti. V Ameriki jih nabirajo, drobno razrežejo ter jih potem namakajo v klorovem žveplu. Namočeni in potem posušeni usnjati zreski so kaj trdi in krhki. Izperejo jih v vodi, potem zopet posuše, v moko zmeljejo in zmešajo s klejem. Tako prirejeno testo stisnejo v razne oblike ter jih porabijo za glavnike, gumbe, nožove roče in druge reči, kajti tako predelano usnje izgleda kakor najlepša ebenovina in ima isto trdoto.

Nov stroj za plavanje po zraku. Razni listi poročajo, da je iznajditelj kanona, ki repetira kakor nove puške repetirke, Maxim, iznajdel stroj za planje po zraku. Stroj je neki podoben velikemu zmaju (lintvrnu), kakor ga otroci spuščajo v zrak, je od svile in ima spodej obešeni stroj, ki goni vijak, kakoršni je pri parnikih. Iznajditelj meni, da bo mogoče v eni uri preplavati v zraku, 100 angleških milj daleč in da bode stroj dosedanje vojskovanje popolnoma premenil.

Novice.

— **Presvitli cesar** podaril je pogorelcem v Rakitniku 1000 gld. iz svoje zasebne blagajnice.

— **Osebnosti.** Mestni občinski svet ljubljanski imenoval je na mesto umrlega dr. Ambrožiča, gospoda dr. Jos. Derča mestnim zdravnikom. — Č. g. Ivan Cuderman, kapelan v Ribnici premeščen je v Kranjskogoro, č. g. Frančišek Verhovšek pa iz Kranjske gore v Ribnico.

— **Osebnosti.** V soboto 19. t. m. umrl je v Dunajskem Novomestu po kratki bolezni vrl slovenski narodnjak in podpiratelj vseh naših podjetij g. Franc Poznik, inženir pri nižavstvijskem namestništvu. Imel je komaj 42 let. Večna luč naj mu sveti. — V nedeljo 27. se je vršilo v Gorici posvečenje novega zadarskega nadškofa mons. Rajčevića, kateri je bil nekdanj malo časa tudi profesor v goriškem bogoslovskem semenišču (za pastirstvo.) Slovesnost se je vršila